

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

**TÜSİAD
YÖNETİM KURULU BAŞKANI
ÖMER SABANCI'NIN
TÜSİAD - KKTC İŞAD
KIBRIS EKONOMİSİ ve YATIRIM OLANAKLARI
SEMİNERİ AÇILIŞ KONUŞMASI**

**18 NİSAN 2004
KIBRIS**

Değerli katılımcılar, saygıdeğer konuklar KKTC-İŞAD'ın TÜSİAD ile birlikte düzenlediği “Kıbrıs Ekonomisi ve Yatırım Olanakları” konulu seminerimize hoş geldiniz. TÜSİAD Yönetim Kurulu adına hepinizi saygıyla selamlarken bu toplantının organizasyonunu gerçekleştiren KKTC-İŞAD'ın gayretlerini de burada bir kez daha anmak istiyorum.

Altı gün sonra Kıbrıs halkları adalarının siyasi geleceği hakkında çok önemli bir karar verecekler. Hiç kuşkusuz 24 Nisan referandumu Kıbrıs meselesinin tüm tarafları açısından kritik bir dönüm noktası olma özelliğini taşıyor.

Son bir buçuk yıl boyunca Türkiye bugüne dek görülmemiş bir yoğunlukla Kıbrıs meselesini, uygulanabilir bir çözümün nasıl olması gerektiğini, çözüm planlarının Kıbrıs Türkleri ve Türkiye açısından neler ifade ettiğini tartıştı. Yararlı olduğu kadar duygusal yükü de ağır bir tartışma sürdürüldü.

Annan Planı, Türk ve KKTC hükümetlerinin ve diplomatlarının büyük gayretleriyle İsviçre'nin Bürgenstock kasabasında son halini aldı. Biz TÜSİAD olarak bu belgenin nihai şeklinin, içerdiği riskler ve derogasyonlar konusundaki bazı belirsizliklere rağmen, Kıbrıs Türklerinin ve Türkiye'nin ortak çıkarlarına hizmet ettiği kanısındayız.

İçimizden “keşke bu hamleyi Kıbrıs Rumlarının AB üyeliği gerçekleşmeden, katılım anlaşması üye ülke Meclislerinde onaylanmadan yapsaydık” diye geçirmiyor değiliz. Ancak o günün Türkiye şartları ve katı bir tutum benimseyenlerin ağır basması nedeniyle bu hamle gerçekleşemedi.

Nihayet geçtiğimiz yılın son aylarında Türkiye Dışişlerinin çalışmaları, KKTC seçimlerinden çözüm yanlısı bir mesajın açıkça çıkması ve bundan da cesaret alan Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin siyasi iradesi sayesinde farklı bir yönelim diplomasiye hakim oldu.

İsviçre'nin Davos kasabasında başlayan çözüm arayışları gene İsviçre'nin bir başka dağ kasabasında sonuçlandı. Ortaya çıkan çözüm planında Kıbrıs Türkleri ve Türkiye açısından hayati önem taşıyan iki kesimlilik esası korunmuş, kuzeye yerleşecek Rum sayısı makul düzeylerde kısıtlanmış ve hepsinden önemlisi mülkiyet konusunda global takasa yakın bir formül kabul edilmiştir.

Türk tarafının siyasi eşitliği sağlanmış, kurucu devlet olarak ve federal seviyede ikili egemenlik esası kurumsallaşmıştır. Uzun süredir adada yaşayan Türkiye kökenli KKTC vatandaşlarının adada yaşamlarını sürdürmeleri garanti altına alınmıştır. Türk Silahlı Kuvvetlerinin adadaki varlığı Türkiye'nin AB üyeliğinden sonra bile sürdürülebilecektir. Bu Planın her satırını Kıbrıslılar artık neredeyse ezbere bildiklerinden herhalde tüm ayrıntılar üzerinde durmam da gerekmez.

Geçtiğimiz otuz yıla baktığımızda KKTC maalesef dünyada hiç bir ülke tarafından tanınmamış ve ambargolar kadar kötü yönetimin de etkisiyle adanın güneyinden daha az müreffeh bir topluma sahip olmuştur. Gerek KKTC gerekse Türkiye açısından çözümsüzlüğün bir çözüm olarak kabulünün mümkün olmadığı noktada artık önümüzde meşru, Türk tarafının hukukunu koruyan ve önümüze yeni ufuklar açılmasını sağlayacak bir düzenleme var.

24 Nisan referandumuna sunulacak Planın adanın güneyinde ve kuzeyinde çok farklı şekillerde ele alındığını biliyoruz. Barış için büyük sıkıntıları göğüslemiş Kıbrıslı Türklerin referandum öncesinde güneyden gelen bazı haberlerden rencide olduklarının farkındayız. Güvendikleri bazı odakların birlikte yaşama iradesi yerine dışlayıcı duruşu tercih etmelerinden üzüntü duyduklarını biliyoruz. Buna karşılık tüm ağırlığıyla evet yönünde tavır alan ve partilerini sürükleyen eski cumhurbaşkanlarını da izliyoruz.

Bir bakıma referandum süreci tarafların, daha doğrusu iki toplumun, birlikte yaşama iradeleri konusunda çok ciddi bir test işlevi de gördü. Dileğimiz altı gün sonra adalıların çoğunluğunun birlikte yaşama iradesine sahip olduklarını gösteren bir sonuca varılmasıdır.

Kıbrıs Rum kesiminde, izleyebildiğimiz kadarıyla, barış için büyük çabalar göstermiş kişi ve kuruluşların seslerinin, çözüm karşıtı unsurlarca boğulduğu bir kampanya yaşanıyor. Kuzeyde ise, daha iyi ve birlikte şekillendirilecek bir gelecek lehinde tavır ve hareket var. Biz Birleşmiş Milletler'in çözümünün her iki tarafın çıkarlarını koruyacak şekilde yazıldığına inanıyoruz. Bu bağlamda Rum tarafı açısından da kabul edilmesi gereken bir çözümün ortaya çıktığı kanısındayız. Hiç kuşkusuz, son tahlilde herhangi bir yeni düzenlemenin işleyebilmesi tarafların iyi niyetine ve birlikte yeni bir hayat kurma iradelerine bağlıdır.

Referandumun 1 Mayıs sonrasına ertelenmesi talepleri bu bağlamda iyi niyetli bir girişim olarak görülemez ve ciddiye alınamaz. Benzer şekilde 1 Mayıs'tan sonra AB üyeliği kozunu kullanarak, Türkiye'yi anlaşmayı yeniden müzakere etmeye zorlama hayali de adı üstünde bir hayaldir.

KKTC halkı referandumda evet, Rum halkı ise hayır oyu kullandığı taktirde dahi, Kıbrıs'ın güneyinin adanın tümünü temsil etme iddiasıyla AB üyeliğiyle ödüllendirilmesi makul sayılamaz. Herhalde AB ve dünya kamuoyu Kıbrıs Türklerinin de ödüllendirilmesi için bir mekanizma bulacaktır. Bu konuda Türk hükümetinin diplomatik alanda elinden geleni yapacağına eminiz.

Zira şunu kabul etmek gerekir ki, referandumda hayır oyu verdiğinde Rum kesimi fiilen adanın taksiminden yana oy kullanmış olacaktır. Avrupa Komisyonu'nun genişlemeden sorumlu komisyon üyesi Günther Verheugen'in Perşembe günü yaptığı ve AB'nin sınırlarının Yeşil Hatta başlayacağı yönündeki açıklamalarını da bu bağlamda olumlu karşılıyoruz.

Değerli konuklar siyasi konularda sözü daha çok uzatmak mümkün. Bunun cazibesine direnmeye çalışacağım. Bugünkü toplantıların asıl konusu olan ekonomik meselelere geldiğimizde, 24 Nisan'da Rum tarafında ne sonuç alınırsa alınsın, Türk tarafında evet çıktığı taktirde, artık kuzeyde geçmişe göre daha cazip bir yatırım ortamı oluşmaya başlayacaktır.

KKTC'ye yönelik ambargoların kalkması, adanın kuzeyinin dünya ekonomisi ve piyasalarıyla ilişkisinin tesisi için derhal harekete geçilmelidir. Türkiye süratle KKTC'nin bir Gümrük Birliği anlaşması ile AB'ye entegrasyonunun başlatılmasını önermeli, KKTC acilen uluslararası ticaret ve ulaşım kolaylıklarına kavuşmalıdır.

Başta TÜSİAD üyeleri olmak üzere, Türk iş dünyasının Kıbrıslı Türklerin bundan sonraki ekonomik mücadelelerinde onlara yardımcı olabilmeleri için yeni bir zemin ortaya çıkıyor. Birleşmiş bir Kıbrıs'ta veya KKTC'nin siyaseten normalleşmesi sürecinde, Kıbrıs'ın kuzeyi Türkiye yatırımcıları açısından cazip bir alan haline gelecektir. İş ve yatırım imkanlarının çok olduğunu biliyoruz. Üye tabanımızı bu yönde teşvik de edeceğiz.

Bu şekilde Kıbrıs Türklerinin ambargo zincirinden kurtulduktan sonra kendilerine daha iyi bir ekonomik gelecek kurma imkanları artacaktır. Zaten bugün burada tam da bu konuyu tartışmak üzere toplandık. Bugünkü tartışmalardan çıkacak sonuçların, yeni bir kuzey Kıbrıs ekonomisi kurulmasına katkılar yapacağını umuyorum.

Seminerimize katkıda bulunacak tüm konuşmacılara, bugün bizimle birlikte olan tüm davetlilerimize ve bu semineri birlikte düzenlediğimiz KKTC İŞAD'a teşekkür eder saygılar sunarım.